

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Художня література для дітей»
вибіркова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 «Філологія (українська мова та література)»

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Розробник: Ковалець Лідія Михайлівна, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, доцент

Профайл викладача

<http://philology.chnu.edu.ua/?personal=%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d1%86%d1%8c-%d0%bb%d1%96%d0%b4%d1%96%d1%8f-%d0%bc%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%b9%d0%bb%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-1031>

Контактний тел. +380958430185

E-mail: lidijakovalets@gmail.com, l.kovalets@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4349>

Консультації

Очні консультації: згідно з графіком

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Художня література для дітей» спрямована на те, щоб систематизувати, доповнити і розширити знання студентів з українського та зарубіжного дитячого письменства, зокрема на з'ясування питань про особливості її розвитку, жанрово-тематичну і художню своєрідність, основні відомості про життя і творчість уведених до програми дитячих письменників, визначення місця і ролі їх у літературному процесі, в історії національної та світової літератури.

2. Мета навчальної дисципліни:

Курс «Художня література для дітей» спрямований на ознайомлення з високохудожніми різних жанрів творами українських та зарубіжних письменників, починаючи загалом від XIX ст. і закінчуючи нашим часом. Крім того, вважаємо за необхідне ознайомити студентів із життєписами авторів, точніше, з тими фактами їх життєвих і творчих біографій, котрі безпосередньо пов'язані з дітьми та працею для них.

3. Завдання курсу полягають у здобутті його слухачами певних компетентностей, а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК 5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 10.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 12.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 13.** Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахових компетентностей:

- **ФК 5.** Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури;
- **ФК 8.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- **ФК 10.** Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- **ФК 15.** Здатність вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної літературознавчої науки.

Програмними результатами вивчення курсу є:

ПР 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПР 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

ПР 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;

ПР 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначаючи їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації);

ПР 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

ПР 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання;

ПР 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.

4. Пререквізити. Ефективному засвоєнню дисципліни сприяють компоненти освітньої програми:

- ППО3 Вступ до літературознавства
- ППО9 Історія української літератури (давня)
- ППО12 Історія української літератури (перша половина XIX ст.)
- ППО 15 Історія зарубіжної літератури (XIX ст.)
- ППО 16 Історія української літератури (друга половина XIX ст.)
- ППО 19 Історія зарубіжної літератури (I пол. XX ст.)
- ППО 20 Історія української літератури (кінець XIX - поч. XXст.)
- ППО 22 Історія зарубіжної літератури (II пол. XX ст.)
- ППО 23 Історія української літератури (20-30-ті роки XXст.)
- ППО25 Історія української літератури (40-50-ті роки XXст.)
- ППО30 Історія української літератури (60-90-ті роки XXст.)

5. Результати навчання, як передбачається, полягатимуть у тому, що студент буде

знати:

- що собою являє дитяча література, якою є її специфіка та завдання;
- якими були основні закономірності історико-літературного процесу в Україні та світі і як вони позначились на розвитку письменства для дітей;
- основні досягнення української та зарубіжної літератури для дітей, а також письменства Буковини (окремі поетичні твори напам'ять);
- значущий біографічний матеріал про дитячих авторів.

вміти:

- цікаво, образно переповідати художні тексти, рекомендовані дітям;
- демонструвати елементи аналізу при обговоренні прочитаного, вміння організувати дискусію;
- добирати матеріали для ознайомлення з тим чи іншим письменником;
- збирати та аналізувати інформацію з історії української та зарубіжної дитячої літератури;
- самим виявляти творчі здібності у написанні оригінальних художніх творів для дітей.

Художня література для дітей

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Змістовий модуль 2. Зарубіжна дитяча література. Дитяче письменство Буковини

Тема 1. Дитяча література близького зарубіжжя (Румунії, Польщі, Чехії)	9	1	2		1	5	11,5	0,5	1		10
Тема 2. Англійська, французька, німецька дитяча класика	11	1	2		1	7	11,5	0,5	1		10
Тема 3. Дитяча література Скандинавії, США, Італії	11	1	2		1	7	10,5	0,5			10
Тема 4. Дитяча література Буковини: тенденції розвитку	4	1	1			1	10,5	0,5			10
Разом за ЗМ2	34	4	7		3	20	44	2	2		40
Усього годин	90	12	21		6	51	90	4	6		80

3.3. Теми практичних занять

1. Біблія для дітей як джерело філософсько-християнського бачення світу й моральних та духовних цінностей людини.
2. Повість Марка Вовчка «Маруся» як знаковий твір в історії української літератури для дітей.
3. Тенденції розвитку української літературної казки (до початку XX ст.) в аспекті тематичних і жанрово-стильових пошуків.
4. Феномен призабутої української дитячої літературної класики кінця XIX – перших десятиліть XX ст.: постаті авторів та їхні тексти.
5. Крізь ідеологічний тиск: здобутки і втрати новітнього українського дитячого письменства, тематичне оновлення літератури для дітей у другій половині XX століття.
6. Нові естетичні підходи до творення поезії для дітей (твори М. Вінграновського, Л. Костенко, А. Качана, І. Андрусяка, В. Голобородька, Г. Малик та ін.).
7. Що стане класикою? Сучасна українська реалістична проза для підлітків з погляду проблематики та перспективи розвитку.
8. Дитяча література близького зарубіжжя крізь призму часу (твори польських та румунських авторів).
9. Від Даніеля Дефо до Джоан Роулінг: дитяче письменство Великої Британії в аспекті своїх основних досягнень.
10. Дитяча література Скандинавії (Г.-Х. Андерсен, З. Топеліус, С. Лагерльоф, А. Ліндгрен) як література високого ідеалізму.
11. Дитячі письменники Буковини: постаті й тексти.

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	40	60	Конспект

2.	Підготовка до проміжного контролю	5	8	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань	6	6	Письмовий реферат або підготовка презентації
	Разом	51	74	

3.5. Індивідуальні завдання

1. Художні твори на релігійну тематику в дитячому читанні.
2. Історія збирання та записування дитячих фольклорних текстів.
3. Дитяча літературна періодика в Україні (друга половина XIX століття – початок XXI століття).
4. Художні твори про дитинство Т. Шевченка.
5. Перекладацька діяльність Марка Вовчка як дитячої авторки.
6. Тема життя дитячих будинків в українській літературі.
7. Фольклористична збірка Лесі Українки та К. Квітки «Дитячі гри, пісні, казки...»: загальний огляд.
8. Українська дитяча література діаспори.
9. Проблеми дослідження історії української дитячої літератури.
10. Світова дитяча літературна класика в українських перекладах.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

поточного контролю:

- усне вибіркове опитування;
- експрес-тестування;
- модульні контрольні роботи;
- самооцінювання, взаємооцінювання;

підсумкового контролю:

- залік (експрес-тестування).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- практичні заняття;
- експрес-тестування.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ № 1 (35 балів)				ЗМ № 2 (25 балів)				Підсумковий контроль (залік)	Сума
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4		
5	10	10	10	7	7	7	4	40	100

5. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Баран У. Комунікація у літературі для дітей та юнацтва: монографія / Львів : Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. 240 с.
2. Веселка. Антологія української літератури для дітей. У 3-х т. Київ, 1984.
3. Гнідець У. С. Концептуалізація розуміння сучасної літератури для дітей та юнацтва в світлі наукової критики [Електронний ресурс] / У. С. Гнідець // Література. Діти. Час. Тернопіль, 2011. Вип. 2. С. 25–35.
4. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 1: А-К / За ред. Н. Михайльської та Б. Щавурського. Тернопіль, 2005. 824 с.
5. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 2: Л-Я / За ред. Н. Михайльської та Б. Щавурського. Тернопіль, 2005. 864 с.
6. Іванюк С. Дитяча література // Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2. Ч. 2. Київ, 1995. С. 244–461.
7. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва. Київ, 2016.
8. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей. Київ, 2014.
9. Качак Т. Б. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. Київ, 2018. 320 с.
10. Кизилова В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття. Луганськ, 2013.
11. Кіліченко Л. М. Українська дитяча література. Київ, 1988.
12. Костюченко В. Літературними стежками: нарис історії української літератури для дітей ХХ століття. Київ, 2009.
13. Огар Е. Дитяча книга в українському соціумі. Львів, 2012.
14. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії: до проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу / О. Папуша // Слово і Час. 2004. № 12. С. 20–27.
15. Сивачук Н. Український дитячий фольклор: підручник. Київ, 2003.
16. Українська дитяча література. Хрестоматія. У 2-х ч. Київ, 1992.
17. Письменники Буковини: Хрестоматія. У 2 ч. Чернівці, 2001, 2003.
18. Українська література для дітей: хрестоматія / уклад. О. О. Гарачковська. Київ, 2011.
19. Филипчук В. С., Ковалець Л. М. Літературний дивосвіт Буковини. Навчально-методичний посібник. Чернівці, 1998.

Допоміжна

1. Гошовський Б. Українська дитяча література: спроба огляду і проблематика. Торонто, Нью-Йорк: ОПДЛ ім. Л. Глібова, 1966. 116 с.
5. Гнідець У. Література для дітей та юнацтва в Україні: між західним та східним каноном // Слово і Час. 2014. № 12. С. 50–57.
6. Глогорожечка: Книга для читання дітям. Чернівці, 2007.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посібник. Київ, 2012.
8. Качак Т. Дитяча література в незалежній Україні: тенденції розвитку, яскраві постаті, знакові тексти // Бібліотечка «Дивослова». 2015. № 4.
9. Кизилова В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття: монографія. Луганськ, 2013.
10. Костюченко В. Літературними стежками: нарис історії української літератури для дітей ХХ століття. Київ, 2009.
9. Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність: навч. посібник. Львів, 2000.
10. Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. посібник. К., 2013.

11. Сабат Г. Казки Івана Франка: особливості поетики. Дрогобич, 2006.
12. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. К., 2017.
13. Сивачук Н. Український дитячий фольклор: підручник. Київ, 2003.
14. Славова М. Волшебное зеркало детства: статьи о детской литературе. Київ, 2002.
15. Славова М. Т. Попелюшка літератури: теоретичні аспекти літератури для дітей. К., 2002.
16. Шалагінов Б. Дитинство і література: постмодерна візія // Всесвітня література в школах України. 2015. № 11. С. 2-7.
17. Шалагінов Б. Б. Дитяча література: до концепції історичної періодизації та змісту // Слово і Час. 2003. № 7. С. 46-53.

6. Інформаційні ресурси

1. www.chtyvo.org.ua
2. www.diasporiana.ua
3. www.hurtom.com
4. www.litopys.org.ua